

Iz pravosodne prakse.

Civilno pravo.

a) Ako se je prevzemnik zavezal v izročilni pogodbi, dati svatbeno kosilo in obleko, zahtevati se more za to tudi nadomestek v denarjih. Ta tirjatev preide tudi na dediče upravičenca, ako je sicer tirjatev postala eksistentna.

Nedoletna Ferdinand in Janez Ž., pravna naslednika Antona Ž., vložila sta proti Jožetu Ž. tožbo, naperjeno na nadomestek za svatbeno kosilo in svatbeno obleko v znesku 58 gld. V izročilni pogodbi dto Črnomelj, 18. januarija 1879 posl. št. 1829 zavezal se je namreč toženec Jože Ž., dati svojemu bratu Antonu Ž. v slučaju, če bi ta stan izpremenil ter se oženil, svatbeno kosilo in svatbeno obleko. Nesporno je bilo med strankama, da se je Anton Ž. l. 1892. na Ogerskem oženil, in da Jožef Ž. Antonu Ž. ni dal niti svatbenega kosila, niti svatbene obleke. Anton Ž. je umrl, in zapuščina njegova prisodila se je njegovima otrokoma Ferdinandu in Janezu Ž. Toženec vgovarjal je, da se je v navedeni pogodbi le zavezal, dati kosilo in obleko, toraj »in natura«, ne pa plačati kak namestek. Vgovarja pa tudi, da Anton Ž. od njega ni nikdar zahteval niti kosila niti obleke, in da je toraj zahteva Anton Ž. iz navedene izročilne pogodbe ugasnila s smrtjo njegovo ter ni prešla na njega pravne naslednike. Priča Martin P. potrdila je, da je Anton Ž. še na smrtni postelji opominjal brata Jožefa Ž. zastran svatbene obleke in svatbenega kosila rekoč mu: »Ofcet mi tudi še nisi odrajtal«.

Okrajno sodišče v Metliki je z rzsodbo z dne 29. decembra 1896, šte. 8712 ugodilo tožbenemu zahtevku iz nastopnih

razlogov:

Svatbeno kosilo in svatbena obleka, koje oboje združuje vulgarni izraz »ofcet«, postavlja se običajno v izročilne pogodbe v poboljšek izgovorjene odpravščine. Zahteva postane eksistentna šele tedaj, če dotičnik v zakon stopi. V drugem oziru pa taka zahteva ni omejena, niti po običajih, niti po zakonitih določbah, zlasti ne v tem oziru, da ne bi prešla temeljem dedinske pravice ali pogodbe na pravne naslednike (§a 531., 878. obč. d. z.), kajti

kakor zahteva dote, katero ima dobiti zakonski mož, da lažje zalaga stroške zakonskega življenja, ne preneha s smrtjo zakonske žene, temveč preide na njene dediče, ravno tako mora se smatrati zahteva na »ofcet« t. j. na svatbeno obleko in svatbeno kosilo kot prostodedno, nikakor ne omejeno le na osebo istega, kateremu je bila izgovorjena. Nesmisel bila bi trditi, da se zamore zahtevati svatbeno kosilo in obleko le »in natura«. Ravno predležeci slučaj kaže, da je to velikokrat celo nemogoče, zlasti če se dotični opravičenec poroči daleč v tujini. Nesmisel bila bi pa tudi, trditi, da je ugasnila zahteva Antona Ž., oziroma njegovih pravnih naslednikov s tem, da je imenovani umrl, da sedaj ne more več uživati kosila in nositi obleke. Ravno zato je le pravično, da stopi na mesto svatbenega kosila in obleke, koje oboje se sedaj glede na predrugačene razmere ne more več zahtevati, in tudi ne sprejeti, namestek v denarji. Toženec je tudi trdil, da ni Anton Ž. nikdar zahteval od njega niti svatbene obleke, niti svatbenega kosila, da je toraj molče se odrekel tej pravici (§ 1444. obč. drž. zak.). Take odpovedi pa toženec ni dokazal, akoravno je bila njegova dolžnost, to dokazati. Če bi se bil pa k temu dokazu tudi po glavni prisegi ponudil, ne bi se bilo moglo spoznati na tak dokaz, ker je nasprotnost te toženčeve trditve potrdila klasična priča Martin P., češ, da je Anton Ž. še na smrtni postelji, dan pred svojo smrtjo opominjal toženca, da mu »ofcet« še dosedaj ni odrajtal. Ni bilo treba spoznati na dopolnilno prisego tožiteljev, ker ni istih dolžnost, dokazati, da je toženca tirjal Anton Ž. radi svatbene obleke in kosila, to zaradi tega ne, ker je ta zahteva v trenutku, ko je Anton Ž. stan izpremenil — to je bilo že l. 1892 — v moč stopila in bil je toženec že od tega dneva »in mora solvendi« (§ 1417. a contr.; § 1334. obč. d. z.)

Višje sodišče v Gradcu je z razsodilom z dne 17. februarja 1897, števil. 1093 razsodbo prvega sodnika izpremenilo in tožbeno zahtevo zavrnilo iz sledečih

razlogov:

Apelacijska pritožba toženca je vtemeljena. Po izročilni pogodbi z dne 18. januarja 1879 je dokazano, da se je toženec zavezal svojemu bratu Antonu Ž. dati, ko bode ta stan izpremenil, svatbeno kosilo in svatbeno obleko. Ne more se dvomiti, da se

je hotelo z besedo »dati« izreči, da ima Jože Ž. dati svatbeno obleko in kosilo in natura, in da se ni zavezal plačati za to primeren namestek. Ujema se z razmerami na deželi, da se pri takih »poboljških« odpraviščin, koje ima prejemnik zemljišča izplačati bratom in sestram, izgovori svatbeno kosilo in svatbena obleka le v slučaju, da se dotičnik oženi v stanovališču dotičnega prejemalca. Če bi bilo resnično, da ima prevzemnik plačati tudi namestek, moral bi tako kosilo in tako obleko dati, kakor je to običajno na dotičnem, slučajnem kraju poroke. Pa tudi tedaj, če bi se hotelo smatrati glede obsega zaveze, merodajen kraj, kjer prevzemnik stanuje, bi postala njegova zaveza s tem, da bi moral poslati namestek v morebiti oddaljeni kraj dokaj širja. Brez pomena je, če je Anton Ž. toženca radi tega dolga opominjal. Zahteva bila bi brez opomina v trenutku eksistentna postala, ko se bi bil Anton Ž. — kakor se je to v pogodbi molčé kot pogoj sprejelo — v stanovališču pogojevalcev poročil. Ker pa se je Anton Ž. poročil na Ogerskem, ni prišla ta zahteva do obstanka, in tudi ni mogla preiti na pravne naslednike njegove.

Najvišje sodišče na Dunaji je z razsodilom de intim. 12. maja 1897, št. 4806 razsodbo višjega sodišča izpremenilo in uveljavilo razsodbo prvega sodnika iz razlogov istega, položaju in zakonu primernih in osobito uvažujé, da se je toženec v pogodbi z dne 18. januarija 1879 izrecno zavezal, svojemu bratu Antonu Ž. v slučaju, če se oženi, dati svatbeno kosilo in svatbeno obleko, da se je brat Anton Ž. oženil, ne da bi bil toženec navedene obveznosti izpolnil, in da toženec ni oporekal, da je moral Anton Ž. dotične stroške sam založiti, uvažujé, da je bil toraj zadnji opravičen zahtevati od toženca povračilo, in uvažujé, da je ta povračilna tirjatev po smrti Antona Ž. prešla na tožitelja, kot dediča njegova.

- b) Pogoj za začasno zaščito posesti je motenje bodisi po protipravni odpravi iz posesti, bodisi po prikratbi v posesti reči ali pravice.

(Kasacijska odločba.)

Za m. del. okrajno sodišče v Lj. ugodilo je s konečnim odlokom z dne 30. novembra 1896, št. 24168 v pravdi Fran-

ceta P. proti Janezu P. radi motene posesti tožbenemu zahtevku, glasečemu se:

Tožitelj France P. nahaja se v zadnji dejanski posesti pravice, po dosedanji poti čez tožencev travnik parc. 3392/I k. o. B. voziti na svoje onkraj te parcele ležeče njive in travnike in nazaj, toženec ga je s tem v tej posesti motil, da je v času od 7. do 28. aprila 1896 večkrat dejansko zabranjeval to vožnjo in se toraj obsodi, da mora v prihodnje vsako jednako motitev te tožiteljeve posesti opustiti proti sodni globi za vsak prestop.

Razlogi.

Po dokazovanju s pričami je popolnoma dokazano, da je toženec že v jeseni lanskega leta čez svoj travnik vodečo staro poljsko pot prekopal s tem, da je napravil globok jarek, da ni bilo moč čez voziti, ter ob enem napravil namesto s tem zaprte stare poti novo pot v svrhu, da bi odvrnil vožnjo od stare poti na novo, ker je bila prva na vse kraje zvožena in mu je tako nastajala trajno občutljiva škoda na travniku. Tožitelj imel je nesporno pravico za svoje polje in travnike onkraj travnika parc. št. 3392/I tje in nazaj voziti po stari poti in je prestava pota, v kolikor se zamore to prašanje v pravdi radi motene posesti rešiti, vsekakor predruženje faktičnega stanja in toraj, ako se je samolastno izvršilo, motenje zadnje faktične posesti. Isti opira svoj zahtevek na to, da je on okolu 15. marca 1896 v družbi z dvema soopravičencema ta predružen stan zopet popravil s tem, da je jarek na stari poti zasul in potem nadalje po tej poti vozil. Uvažuje pa, da je tožitelj s tem, da je prestavil pot in s prekopanjem stare poti povzročil novi faktični stan, nastane prvič prašanje, ako je bil tožitelj tudi opravičen, zopet samolastno jarek zasuti ali ne. V tem oziru je iz dokazovanja s pričami dokazano, da je tožitelj par dni poprej že sam po novi poti vozil, dalje je dokazano po izreku izvedencev, da je bila nova pot vsekakor krajša in pripravnější ter iz tega sledi, da za zasutev tačas ni bilo niti sile, niti nujne potrebe, tako, da bi sicer sodna pomoč prepozno prišla, kajti, ako tožitelj, kakor on trdi, ni že veliko časa, vsaj 30 dni prej zvedel o tem, bi bil lahko potem tožbe radi motenja posesti svojo pravico obranil, in se toraj označi ta zasutev tudi kot neopravičen samobran in dejanska motitev od toženca povzročenega

novega položaja glede poti t. j. s prekopanjem povzročene zapire starega pota in s tem javno izražene prepovedi vožnje po tej. Ta zasutev dala bi zopet tožencu zadostni pravdni vzrok k tožbi za motenje posesti, kakor je to storil nasproti stranki Matiju Z. v paralelno izvršeni pravdi. Ker pa toženec proti tožitelju tega ni storil, sprejel je zopet nasproti temu položaj, kakor ga je ta napravil, namreč poprejšnji stan stare poti, in zopet ni bil opravičen več, nadaljnje vožnje istega po stari poti prepovedati in samostalno ustavljati, kar je v času od 7. aprila naprej najmanj trikrat storil, kakor se je to dokazalo po pričah. Opravičiti bi se zamoglo le v tem slučaju, ko bi se bilo tožencu posrečilo dokazati, da je tožitelj vsaj 30 dnij pred zasutvijo izvedel o tem, da je on to staro pot prekopal. Ta dokaz pa se ne more sklepati iz izpovedeb prič, ker tega striktno ni mogla nobena priča potrditi in po izpovedbi Lorenca F. bi to še ostalo dvomljivo, ker se je dotični pogovor vršil že po tej tožbi in brez natančnejšega določila časa in okoliščin, ter istega ne podpirajo še daljni dokazi. V tem slučaju bi se zamoglo namreč sklepati, da je bil toženec že za časa zasutve jarka v zadnji dejanski in mirni posesti prepovedi vožnje čez staro pot, in je s prepovedjo vožnje ter ev. odvrčanjem živine le primerno to svojo dejansko posest obranil, ker bi se v tem slučaju zasutev značila ne samo kot neopravičeni samobran temveč tudi sploh kot motenje navedene posesti. Radi tega ostaja rešitev prasha, ako je toženec vsled naprave nove, bolje poti ravnal le v dopustni meji, vožnjo služnost v smislu §-a 484. o. d. r. omejiti, že tekoči redni pravdi med strankama.

Vsled rekurza toženčevega potrdilo je višje deželno sodišče v G. z razzsodilom z dne 13. januvarija 1897, št. 11 konečni odlok prve inštancije.

Razlogi:

Če ravno ne bi zatvoritev dosedanje poti učinila motitve služnostne pravice tožiteljeve, ker je nova pot krajša in boljša, toraj izvrševanje posesti pravice tudi ne bi bilo zabranjeno ali oteženo, vendar sledi nedvomno iz razprave, da se je tožitelj, kateremu se ni moglo dokazati, da je o zatvoritvi pota več kakor 30 dnij pred zakopanjem jarka računši izvedel, v posesti izvrševanja pravice na stari poti obdržal s tem, da je jarek zasul, po stari poti naprej vozil in pri dvakratnih poskusih tožencu vožnjo za-

braniti, ni odnehal od vožnje, pri tretjem zabranjenji in prepovedi, kateri se je njegov sin udal, pa takoj v obrambo svoje posesti prosil za sodno pomoč. Nevažno je toraj, ako se je s prekopanjem stare poti učinila motitev posesti pravice, kajti tožitelj je posledice motitve takoj sam odvrnil, ker je odpravil motečo napravo in se je z nadaljno vožnjo v dosedanji posesti obdržal. V tej posesti pravice toženec ni imel tožitelja samolastno motiti in ga k temu tudi ni opravičila naprava nove poti, ker si je tožitelj vkljub temu vedel varovati pravico posesti do stare poti.

Vsled izvanrednega rekurza toženca je najvišje sodišče z naredbo z dne 17. marca 1897, št. 3268 razveljavilo razsodili obeh nižjih instancij in tožbeni zahtevek zavrnilo.

Razlogi:

Pogoj za zaščito posesti, ki se ima začasno podeliti po §u 339. o. d. z. in po ces. naredbi z dne 27. oktobra 1849, št. 12. drž. zak., je motenje, bodisi po protipravni odpravi iz posesti, bodisi po prikratbi v posesti reči ali pravice. V predležem slučaju bil je predmet razprave, določene po §u 5. navedene ces. naredbe, posest pravice tožiteljeve, črez toženčev travnik izvrševati poljedelske vožnje, potem pa razmotrivati pomen pravice, katero zahteva tožitelj na tuje reči, in njeno prikratbo po obsegu in svrhi dosedanjega izvrševanja pravice. Ne oziraje se na to, da se vzbujajo, kakor se to razvidi iz sprejemanja dokazov, katero so stranke izrekle skupno za to pravdo in za pravdo radi motenja posesti toženca Janeza P. proti opravičencu Matiji Ž., tehtoviti pomisleki o tem ali se je pravočasno vložila tožba, mora se smatrati kot dokazano, da je toženec novo pot, katero je napravil že jeseni 1895. l., pomladi 1896. l. nakazal opravičencem, naj jo prosto rabijo, kolikor to zahteva potreba, da je večina opravičencev ta nakaz sprejela, da je celo tožitelj pričel voziti po tej novi poti, dalje je dokazano, da ta pot dosedanji rabi popolnoma in celo bolje odgovarja kakor stara izvožena pot, da odgovarja nakaz novega pota tudi onim ozirom na varovanje lastnine, katero omenja § 484. o. d. z., ne da bi takrat, ko se je naznanilo motenje, po obstoječem pravnem položaju izvrševanje vožnje pravice na katerikoli način kratil. Vsled tega manjka vsak razlog, da bi se klicala na pomoč sodna zaščita proti nezakonitemu posegu toženčevemu, in vsled tega tudi vsak

povod, da bi se posest tožnikove pravice sodiško vgotovila. Nasprotno mora se smatrati, da je očitno nepravilno, ako sta nižji instanciji po svojih razsodilih ugodili tožnikovim pretenzijam. Radi tega uporabila so se določila dvornega dekreta z dne 15. februarja 1834, št. 2593. z. j. z. in razveljavili sta se razsodili nižjih instancij.

c) Izvršilo na premičnine se mora opustiti, ako ni pričakovati, da bi izkupilo presegalo izvršilne stroške; k premičninam spadajo tudi tirjatve; že izvršena dražba izreči se mora v tem slučaju kot neveljavno. Pri izvršilu na tirjatve je fond za plačilo jedino le izkupilo, ne pa vrednost tirjatve.

Na zemljišči vl. št. 39 kat. obč. D. vknjižena je na podlagi ženitne pogodbe z dne 29. januarja 1875. na korist Marjete S. tirjatev na doti in zaženilu v znesku 800 gld.

V izvršilni zadevi Petra M. proti Marjeti Š. radi 27 gld. 48 kr. s pr. dovolilo je okrajno sodišče v Č. z odlokom z dne 2. aprila 1896, št. 2336 izvršilno prodajo navedene tirjatve izvršenke, katera se je dne 3. julija 1896 vršila in se je za tirjatev 800 gld. izkupil znesek 5 gld.

Proti odloku z dne 2. aprila 1896, št. 2336 vložila je izvršenka dne 9. julija 1896. l. rekurz. Višje deželno sodišče je z odločbo z dne 3. septembra 1896, št. 8350 zavrnilo rekurz, v kolikor je bil naperjen proti dovolitvi prodaje po omenjenem odloku, ker se je rekurz prepozno vložil, ugodilo pa rekurzu, v kolikor se ž njim zahteva, da se izreče neveljavno izvršena prodaja, uvažuje, da se mora po §-u 4. zakona z dne 10. junija 1887, št. 74. drž. zak. eksekucijo na premičnine, h katerim spadajo tudi tirjatve, opustiti tedaj in izreči, da so že izvršeni izvršilni koraki neveljavni, ako se ne more pričakovati, da bi izkupilo za predmet, ki se naj proda, preseglo stroške eksekucije, uvažuje, da to velja v predležčem slučaju, ker je k dražbenemu naroku prišel jedin kupovalec in ponudil samo 5 gld., s katerim zneskom se niti ne pokrijejo doslej narasli izvršilni stroški v znesku 8 gld. 52 kr., vsled česar bi bil moral že eksekucijski sodnik v smislu navedenega zakonitega določila nadaljevanje dražbenega akta ustaviti. Vsled tega se je izreklo, da je dne 3. julija 1896 izvršena dražba začetkom omenjene tirjatve neveljavna.

Na revizijski rekurz izvršitelja Petra M. je najvišje sodišče z odločbo z dne 29. decembra 1896, št. 15224 potrdilo odločbo II. inštanije iz njenih razlogov in uvažuje, da se ne more smatrati kot fond, iz katerega naj bi dobil izvršitelj plačilo, vrednosti zdražene tirjatve, ampak samo izkupilo v znesku 5 gld., vsled česar je izključeno, da bi dražbeno izkupilo presegalo izvršilne stroške.

Kazensko pravo.

a) Porotniški izrek, ki spoznava krivim umora enega izmed treh v sporazumnem dogovoru delujočih storilcev, a druga dva samo uboja, ne nasprotuje samemu sebi.

V sv. Domeniki na Labinščini je bil letni semenj. Zbralo se je bilo mnogo ljudstva in zvečer je bilo došlo tudi precejšnje število rudarjev iz Karpana. Kasno po noči je bila krčma Milana V. še prenepolnjena. V le-to krčmo je prišel, že precej vinjeni Mate M. Nekateri rudarji so se začeli ž njim norčevati, ne da bi bil on prej koga izzival ali razžalil. Matejev prijatelj je slutil, da bi mogli vročerkvni rudarji pijanega Mateta nabiti. Zato je le-tega spravil iz krčme in mu svetoval naj gre domov. Mate M. je prijateljev svet poslušal in se oddaljil. Toda kaciš 200 korakov daleč od napominane krčme je bila druga gostilna, ki pa je bila že zaprta. Mate M. si je mislil, da le ne more iti žejen spat, ter je klical gostilničarja, naj mu da polič vina. Trkal in tolkel je po vratih in razbijal, da je bilo slišati ropot v krčmo Milana V. Rudarji Martin H., Dominik F. in Anton G. so se radi Matejevega ropotanja razsrdili, so zagrabili vsak svoje orodje: Martin sekiro, Dominik bat in Anton železno palico, in so tekli za Matejem. Ugrabivši ga, so neusmiljeno po njem tolkli vsak se svojim orodjem, ter ga na mestu usmrtili.

Državno pravdnistvo je obtožilo vse tri hudodelstva umora.

Porotno sodišče rovinjsko je proglasilo, na podlagi izreka porotnikov, krivim: Martina H. umora, Dominika F. in Antona G. pa uboja.

Ničnostno pritožbo Martina H. je odbilo kasacijsko sodišče z razsodbo od 3. novembra 1894, št. 9148.

Razlogi:

Ničnostna pritožba trdi v smislu § a 344., št. 9. k. pr. z., da izrek, katerega zagovornik po prebrani niti grajal ni, samemu sebi nasprotuje, češ, da so porotniki v odgovoru, na vprašanje zadevajoče Martina H., potrdili namen usmrčenja, a v odgovoru na vprašanje glede Dominika F. in Antona G. izključili namen usmrčenja in priznali samo sovražen namen. Toda le-to razlaganje izreka sloni na očitni pomoti. Vsekako je v vseh treh vprašanjih glede Martina H., Dominika F. in Antona G. vgotovljen sporazumen dogovor, ki je bil povod zločina; nikakor pa ni s tem še priznana enakost hudobnega namena vseh treh obtožencev, kajti ne zdi se logično nasprotno vgotavljanje izreka, da je, v očigled sporazumnega dogovora vseh treh obtožencev o napadu, čegar žrtev je bil Mate M., ravnal vendar-le samo Martin, H. z namenom usmrčenja, a druga dva obtoženca samo s sovražnim namenom bodisi, da je bil namen Martina H. že od početka različen od onega njegovih tovarišev, bodisi, da se je H. stoprav med napadom odločil Mateja M. usmrtiti. Pritožbo je smatrati nevtemeljeno tudi v kolikor sloni na §-u 344., št. 11. k. pr. r. Ničnostna pritožba trdi, da ni bil vgotovljen zoper Martina H. noben čin, ki bi bil povzročil smrt Mateja M. Uvaževaje pa, da je bil Martin H. krivim spoznan z morilskim namenom izvršenega, dejanskega sodelovanja pri onem poškodovanju, ki je povzročilo smrt Mateja M.; da je s tem zadoščeno zakonitemu pogoju za porabo §-a 136. k. z., vsled vgotovljenega sporazumljenja z njegovimi tovariši, tudi za posledice poškodovanj, ki so je rečeni tovariši povzročili, je ničnostna pritožba povsem nevtemeljena, in jo je bilo radi tega odbiti. *Gérkič.*

b) Kdor si je prilastil denar, ki mu je bil službeno zaupan zoper obstoječe predpise, zakrivil je poneverbo.

Ničnostno pritožbo Antona T. zoper razsodbo od 11. novembra 1895, št. 266 rovinjskega okrožnega sodišča, s katero je bil hudodelstva poneverbe po §-u 181. k. z. krivim proglašen, je odbilo kasacijsko sodišče z razsodilom od 10. aprila 1896, št. 15.580 ex 95.

Razlogi:

Pritožba sloni na § u 281., št. 10. k. pr. r. in skuša obtoženi čin, ne hudodelstvom poneverbe, po §-u 181. k. z., kakor je sodilo

razpravno sodišče, nego samo prestopkom izneverjenja po § u 461. k. z. kvalifikovati, trde, da je bilo obtožencu, ki je opravljal posle manipulacijskega podčastnika v pisarni muzikaličnega oddelka c. in kr. vojnega pomorstva v P. prepovedano, uradni denar sprejemati; če pa mu je to dovolil zoper obstoječe uradne predpise njegov predstojnik, ni imelo le-to dovoljenje značaja uradnega ukaza; da ni toraj poneveril obtoženec denarja, ki mu je bil zaupan vsled njegovega javnega uradništva, ne vsled oblastvenenega ukaza, nego da je zlorabil samo kakor zasebna oseba zaupanje svojega uradnega predstojnika. Toda tudi izpodbijana razsodba smatra samo zasebnim ukaz, ki ga je bil dal obtožencu redni poročnik ladije Ladislav N., spoznava pa obtoženca krivim hudodelstva poneverbe zato, ker je bil izročen znesek 25 gld. 83 kr. obtožencu kakor javnemu uradniku, kakor pisarnemu poslovniku pomorskega muzikaličnega oddelka, in ker je on, denar v napominanem svojstvu prevzel in v dotičnih knjigah sprejem potrdil. Ker ni nastala med obtožencem in predajalcem denarja zasebno pravna pogodba, nego je temveč predajalec denarja izpolnil svojo dolžnost s tem, da je denar muzikaličnemu oddelku oddal; ker je toraj obtoženec zlorabil zaupanje, ki ga je užival ne kakor zasebna oseba, nego vsled njegovega javnega urada. Tem, obsojenje obtoženčevu po §-u 181. k. z. vtemeljujočim uvaževanjem prvih sodnikov je vsekako pritrditi. Smatrati pa je ukaz ki ga je bil dal obtožencu njegov predstojnik, da mora namreč denar sprejeti, uradnim, a ne zasebnim, tudi če ni bil le-ta ukaz po obstoječih predpisih opravičen; kajti napominani ukaz je bil izdan očitno službenim potom, v izvršitev službene dolžnosti ukazavčeve. Rečeni ukaz ni mogel odvzeti uradne lastnosti prevzetega denarja, niti odstraniti okolišnosti, da je predajalec oddal denar obtožencu, kakor uradnemu organu. Iz predpisov, ki prepovedujejo obtožencu denar prevzemati, izvira na eni strani predajalčeva odgovornost za denar, ki ga je obtoženec predpisu nasproti prevzel, in na drugi strani vsekako tudi pravo obtoženca odreči izvršitev ukaza za sprejem denarja; nikakor pa ne izgublja s tem sprejem denarja za obtoženca značaja uradnega čina; a istotako je bila obtoženčeva dolžnost prevzeti denar redovito oddati. Radi tega je bilo odbiti ničnostno pritožbo.

Gerkič.

c) Določilo §-a 389. o. drž. zak. nikakor ne vpliva na kaznivost zatajbe najdbe po §-u 201., *lit. c)* k. z.

Okrajno sodišče rovinjsko je proglasilo Antonijo L. krivo hudodelstva goljufije po §-ih 197., 201., *lit. c)* k. z.

Ničnostno pritožbo obtoženke je odbilo kasacijsko sodišče z rzsodbo od 21. februvarija 1896, št. 15042 od 1895. leta iz teh-le

razlogov:

Pritožba trdi na temelji §-a 281., št. 9., *lit. a)* k. pr. r., da se ne more obtoženko obdolžiti zatajbe najdbe po §-ih 197., 201., *lit. c)* k. z., ker še ni bil pretekel osemndnevni rok oznanila (§ 389. o. drž. zak.) v dôbi, ko je obtoženka predala oblastvu najdeno blago. Toda ta vgovor ni opravičen, kajti jasno je pač, da je mogoče najdeno reč poskriti in prisvojiti si tudi v dobi osemndnevnega oznanilnega roka, ako se n. pr. najdeno reč proda ali porabi. Sodniku je razsoditi, je-li našlec najdeno reč poskril ali porabil, tudi če jo še nedotaknjeno poseduje. Vsekako nima našlec pravice v smislu določeb občnega državljanskega zakona z najdeno rečjo samovlastno razpolagati; takovo razpolaganje more očitovati namen prisvojitve in sodnika prepričati, da si je hotel našlec že v osemndnevnem roku oznanila najdeno reč, ravno zato, ker jo je našel, prisvojiti. V predstojećem slučaju se je sodni dvor v tem smislu prepričal na kvar obtoženke (§ 258. k. pr. r.) Ničnostna pritožba ni toraj vtemeljena in jo je bilo odbiti.

Fitik.

d) Kot trgovinsko znamko je smatrati ne samo tako zvane obrambene znamke, ki na zunaj niti ni često posebno vidna, nego celo vpisano znamkino podobo. — Zakon brani celo vpisano znamkino vpodobje. — Ni treba dokaza, da je bil storilec znan vpis znamke, temveč zadostuje dokaz, da je mogel vpis mogočim domnevat.

Deželno sodišče tržaško je Antona C. krivim proglasilo pregreška po §-u 23. zak. od 6. januvarija 1890, št. 19. drž. zak.

Pobijaje rzsodbo je trdil obtoženec med drugim v pritožbi ničnosti, da je bil o presoji priličnosti znamek zakon napačno uporabljen, in sicer § 25. zakona v obrambo trgovinskih znamek. V tem oziru navaja ničnostna pritožba, da ni obtoženec posnemal ne znamke

ne grba, niti tvrdke, niti trgovinskega nazivanja, in da se zato ne more govoriti o objektivnem učinku pregreška po §-u 23. zak. v obrambo trgovinskih znamek; ako se pa smatra, da obstaja znamka zasebne obtožiteljice v celotnem vpodobji znamenj in napisov, nahajajočih se na puščicah in ovojih, se ne more trditi, da so neznatne in nepomenljive premembe, ki je je obtoženec napravil; posebne znamke zasebne obtožiteljice, mliniča za kavo, ni obtoženec posnel, nego nadomestil jo je z angeljcem, a takovo razliko more pač vsak analfabet takoj spoznati. Toda sodni dvor je vendar-le postopal zakonito o presojanji priličnosti znamek in se je držal načel, ki je je kasacijsko sodišče že opetovno izreklo, da ni namreč gledati na več ali manj malenkostne razlike, nego zgolj samo na splošni vtis, in da je presojati priličnost samo s stališča kupujočega občinstva. Po tem nazoru je brezpomembna pritožbena trditev, da niso bili posneti ne tvrdka, ne grb, ne trgovsko nazivanje, ker ni bila tožba v tem smislu naprta, niti obtoženec radi takovega čina obsojen. Da pa se kaže prehvalpljiva priličnost o primerjanji celotne podobe znamek zasebne obtožiteljice s celotno podobo znamek, ki je je posnel obtoženec, je sodni dvor uvaževaje vse okoliščnosti, prepričevalno dokazal, in temu ne oporeka resno niti sam pritoževalec. Načinom svojega zagovarjanja, in vzlasti kazaje na to, da ni bila posneta obrambena znamka zasebne obtožiteljice, namreč »mlinič za kavo«, nego da je bila zamenjena z angeljcem, stavi pritoževalec nadalje vprašanje, kaj je sploh smatrati znamko v smislu zakona. V tem oziru poudarjalo se je posebno na današnji razpravi, da govori sodni dvor v svojej razsodbi samo o primerjanji in o priličnosti puščic in ovojev, a da ne uvažuje primerjanja in priličnosti pravih znamek, mliniča za kavo in angeljca. Toda v tem pogledu je pred vsem poudarjati, da se v predstojećem slučaju nikoli ni govorilo o posnemanji takozvane »obrambne znamke«, ter da obtoženec niti ni bil obdolžen takovega posnemanja. Sodni dvor je imel pred očmi, kakor je bilo že preje omenjeno, samo splošni vtis cele znamke in je pač jasno izjavil, da ne učinja mlinič za kavo bistva splošnega vpodobja znamke. § 23. zak. od 19. februarija 1890, št. 19. drž. zak. določa: »Kedor blago, ki je neopravičeno označeno z znamko, glede katere tiče komu drugemu izključljivo uporabno pravo, vedoma v promet (trgovino) spravlja, ter, kdor v tem smotru znamko vedoma posnema, zakrivi pregrešek.« Zakon toraj ščiti znamko, a znamka ščiti blago.

Ako toraj namerava le-to zakonito določilo zaprečiti, da more kdo prodajati svoje izdelke z zaščičeno znamko druge osebe, da ne nastane vsled tega izdelkom le-te druge osebe nevarna, neopravičena konkurenca, tedaj je pripoznati načelo, da je smatrati znamko ne samo tako nazvano »obrambeno znamko«, ki na zunaj niti ni čisto posebno vidna, nego celo vpisano znamkino podobo, ter da obsega znamkini zaščit, celo vpisano znamkino vpodobje. Zasebna obtožiteljica je vknjižila glasom potrdila od 7. marca 1891, urada za vpisovanje znamek trgovinske in obrtne zbornice v Libercih dve znamki, ki se uporabljata na okroglih lepilnih puščicah z vtisnim pokrovom in dnom in na le-teh označeno obrambeno znamko, ter glasom potrdila rečenega urada od 7. aprila 1895. leta znamko za takozvano »devinsko mandeljnovno kavo« (Magdeburger Mandelkaffee). Le-te znamke pa so, na temelji primernih in zakonu ustrezajočih sodnih ustanovljenj, prilične onim, ki jih je uporabil obtoženec v razprodajo svojih izdelkov, in za le-te vknjižene znamke je zaprosila zasebna obtožiteljica zaščit, ki ga jej je sodišče po pravici priznalo. Kar se pa tiče pravnopomotnega pretresa vprašanja o zlobnem naklepu, ki ga ničnostna pritožba obstoječim smatra, kažejo se pritožbina izvajanja edino-le kot nedopustno pobijanje sodnega prepričanja. V dokaz, da je bil poseg v tuja prava navlaščen, ni potrebno, da je bilo vknjiženje znamke storilcu znano, nego zadostuje, da je je smatral mogočim, in da le ni dvomno, da bi ga celo gotovost izvršenega vknjiženja ne bilo odvrnilo od pregrešnega čina. Le-ta dvom pa je obtoženec popolnoma odstranil s svojim obnašanjem pred in po obtožnici, vzlasti s tem, da je prodajal blago označeno s ponarejeno znamko tudi po dne 28. oktobra 1895. leta izvršenej zablembi in celo po pravokrepnosti obtožnice. Glede tega vprašanja ne more biti toraj govora o pravnopomotnem nazoru sodnega dvora. Ako pa obtoženec meni, da se more sklicevati na pomoto v smislu § a 2., *lit. e*) k. z., je pred vsem pripomniti, da ni to vprašanje niti omenjeno v prvosodni razsodbi, in da v tej smeri popolnoma manjkajo dotična vgotovljenja in sodna razsojila. V kolikor pa meni obtoženec, da se more na pomoto zato sklicevati, ker je mislil, da ni smatrati označenje, ki je je on uporabljal, za zaščičeno znamko zasebne obtožiteljice, bi bila le-taka njegova pomota, edino le pravna pomota, ki ga ne oprašča odgovornosti.

Iz navedenih razlogov je kasacijsko sodišče z razsodbo 28. novembra 1896. l., št. 8749 odbilo ničnostno pritožbo.

Fitik.

e) Nagib prisotnosti storilca na mestu nereda je za učin rabuke neodločljiv. — Ni treba da je nemir še trajal, ko se je obdolženec zaprl. — Rabuka v smislu §-a 283. k. z. je vsak natok ljudi, ki more biti nevaren javnemu miru in redu.

Meseca junija 1896. leta so bili sklenili tržaški trgovinski pomočniki, da hočejo ob nedeljah in praznikih počivati in da morajo biti radi tega zaprte vse prodajalnice v mestu. Ta svoj sklep so priobčili vsem štacunarjem in trgovcem. Večina le-teh je sklepu pritrčila. Nekateri štacunarji (zlasti židje) so mu pa bili nasprotni. Dne 5. julija 1896. l. je bilo pričeti z izvrševanjem rečenega sklepa. Skoro vse štacune so ostale zaprte, le nekaterniki so odprli svoje prodajalnice ob navadnej uri. Zoper takove trmoglavce se je vpriporila impozantna demonstracija. Pred vsako prodajalnico, ki je bila odprta, so se stekle stotine ljudstva, ki je, kakor iz enega samega grla kričalo: »zapri, zapri«, ter hotelo s tem prisiliti dotičnike, da zapro svoje prodajalnice.

V ulici rusega mosta sta bili odprti štacuni dveh židov, druga vštric druge. Zbralo se je bilo v rečeni ulici kacic 3000 oseb, ki so občevanje, hojo in vožnjo po napominanej ulici popolnoma ovirale. Policijski organi, ki jih je bilo dve celi stotnji, so se trudili cel četrto ure, da so razburjeno množico razpodili, rabuko pomirili in občevanje omogočili. O tej priložnosti so zaprli celo četo nemirnežev radi nepokornosti, ali celo nasilstva zoper redarstvene poslovnike. Državno pravdnštvo je obtožilo mej drugimi tudi Karlota G. in Evgenija C. radi pregreška rabuke po §-u 283. k. z., vsacega po posebni obtožnici.

Deželno sodišče tržaško pa ju je od obtožbe oprostilo. Ugodivši ničnostnima pritožbama državnega pravdnštva, je kasacijsko sodišče z razsodbama od 11. dec. 1896, št. 11638 in od 8. jan. 1897, št. 12899 od 1896. l. oba obtoženca v smislu obtožbe krivima proglasilo.

Razlogi:

Sodni dvor je vgotovil, da je stražnik Karlotu G. zaukazal, naj se oddalji, in da ni Karlo G. tega povelja slušal, ter da ga je

stražnik prijel in zaprl, a je obtoženca vendar-le od obtožbe oprostil, češ, da je bil prišel samo slučajno in iz radovednosti na lice mesta in se tam ustavil, in češ, da ni bil več moten javni mir in red za časa njegovega zavora. Toda nagib prisotnosti obtoženca na mestu nemira ne odloča prav ničesa, in je brez pomena. O tem ni niti potrebno, dalje razmišljavati. Kajti rabuka v smislu § a 283. k. z. je vsak natok ljudstva, ki more biti opasen za javni mir in red, ki da redarstvenemu oblastvu povod razpoditi navzoče, da se nemiri preprečijo. Glasom sodnih vgotovljenj ni dvoma, da sta se vdeležila obtoženca Karlo G. in Evgen C. natoka ljudstva, ki je malo časa pred njujnim zaporom motil javni mir in red. In ker je bilo obtožencema uradoma zaukazano, da se nemudoma oddaljita, je obstajala za njih dolžnost, označena v §-u 283. k. z., le-to povelje slušati, ter učinja njiju nepokornost zoper uradni ukaz po besedilu §-a 283. k. z. pregrešek rabuke. Sodno vgotovljenje, da takrat nista bila več motena javni mir in red, pač ne izključuje, da je bilo trajno stekanje ljudij prikladno povzročiti takovo motenje. Merodajno razsodbo v tem pogledu pa je pustiti redarstvenemu oblastvu in njegovim poslovníkom. Izpodbijani razsodbi sta toraj pravnopomotni in ji je bilo razveljaviti, in zaukazati deželnemu sodišču, da o obtoženih dejanjih vnóvič razpravlja in razsodi, ker še ni vgotovljeno, sta-li obtoženca uradno povelje razida istinito slišala.

Fitik.

f) O medsebojni omejitvi §-ov 23. in 24. zakona o obrani obrtnih znamek od 6. januvarija 1890, št. 19. drž. zak.

Ugodivši ničnostni pritožbi zasebnega obtožitelja »prvo avstrijsko milarno tvoriteljno društvo »Apollo« na Dunaji« je kasacijsko sodišče z razsodbo od 13. novembra 1896, št. 8750 razveljavilo razsodbo tržaškega deželnega sodišča od 20. aprila 1896, št. 6298, s katero je bil Srečko plem. M. na podlagi §-a 259., št. 3. k. pr. r. oproščen od obtožbe radi pregreška poseza v znamkino pravo po §-ih 23. in 24. zak. od 6. januvarija 1890, št. 19. drž. zak. ter je zaukazalo prvemu sodišču v smislu §-a 288., št. 3. k. pr. r., da o obtoženem činu vnóvič razpravlja in razsodi.

Razlogi:

Pregreška po §-ih 23. in 24. zakona od 6. januvarija 1890. št. 19. drž. zak. glede obrane znamek sta tako-le omejena: Kazni

podvrženi pogoj navlaščnega uvedenja v promet ali prodajanje blaga je pri prvem pregrešku (po §-u 23.) brezoblastno zaznamovanje blaga z znamko, glede katere pristojna komu drugemu izključena pravica rabe ali pa navlaščno posnemanje takove znamke, a pri drugem pregrešku (po §-u 24) brezoblastno zaznamovanje blaga z imenom tvrdke, z grbom ali opravičnim oznamenilom (znamenjem) proizvednikovega ali prodajalčevega zavoda, odnosno navlaščna naprava podobnih oznamenil. V kolikor učinja brezoblastno oznamenilo z imenom, tvrdko itd. sestavino brezoblastno uporabljene ali posnete znamke, smatrati je takovo neopravičeno oznamenilo samo tedaj pregreškom po §-u 24. navedenega zakona, ako predodčuje ostali obseg oznamenila splošno učin rečenega pregreška. V predstojčem slučaju trdi posebna obtožba pritožiteljeva z ozirom na dejanje obtoženčovo, označeno kakor obtoženi čin, da je obtoženec vedoma v trgovino (promet) spravljaj in prodajal blago, in sicer stearinske (lojeve) sveče, ki so brezoblastno zaznamovane z znamko, glede katere pristojna prvemu avstrijskemu milarnemu tvoritelnemu društvu »Apollo« izključna pravica rabe z imenom in opravičnim nazivanjem društvenega zavoda ter da je s tem zakrivil pregreška po §-ih 23. in 24. napominanega zakona o obrani znamek. Presojevaje, je-li obstajajo učini rečenih pregreškov, je sodni dvor sicer poudarjal — iz §-a 25. napominanega zakona posneto — načelo, v čegar smislu ni izključena kaznivost le-teh pregreškov samo zato, ker je ponarejena znamka, ime, tvrdka itd. s tako neznatnimi izpremembami ali na tako nerazločen način, da more navadni kupec dotičnega blaga zapaziti razloček samo z uporabo posebne paznosti; toda sodni dvor se ni držal o primerjanji znamek, kakor to kažejo njegova nadaljnja izvajanja, tega pravega stališča, nego ni temveč na eni strani ugotovil vsega, kar je za le-to presajo potrebno, in je na drugi strani izvajal sklepe, ki jih je smatrati vtemeljene na pravno-pomotno podlago. Kar se tiče pregreška po §-u 23. že opetovano navedenega zakona, pretresovati je pred vsem v objektivnem pogledu slepilno zmožnost znamke, nahajajoče se na zavitkih lojevih sveč, ki jih je obtoženec v promet spravljaj in prodajal, glede na ono zasebnega obtožitelja, katerega znamke so bile vpisane v register trgovinske in obrtne zbornice dunajske dne 15. julija 1895. l. na strani 10, odnosno 1140. Sodni dvor je v tem pogledu vgotovil samo podobnost in sicer zavitka po boji, o

katerej pravi, da se jo lahko zamenja; vendar pa ni le-te podobnosti vpošteval o presoji slepilne zmožnosti zato, ker sta stranki priznali, da uporabljajo sploh vsi avstrijski svečarji žolt papir za zavitke. Toda, dasi ni z ozirom na napominano okolnost smatrati podobnosti zavitka odločilne o presoji slepilne zmožnosti, se ne more o presoji podobnosti obeh znamenek in toraj slepilne zmožnosti vendar-le povsem prezreti izbor baš rečene boje zavitka, to temveč ker je bila tiskana znamkina podoba ne samo na grajaney nego tudi na zaščičenej znamki s črno bojo. A tudi brez ozira na to, ni sodni dvor vgotovil okolnostij ki so odločilne za presoj o slepilne zmožnosti. Takovo okolnost bi bilo posebno smatrati uporabo Apollo-ve podobe na obeh znamkah, ponavljanje tega imena na obeh znamkah in prememba istega na grajaney znamki v »Apollon«; oblika celotnega vspodobja na zavitkih; videž in razvrščenje medalijonov, nahajajočih se na obeh znamkah; uporaba orlove slike na obeh znamkah in način upognjenja papirja o zavijanju sveč, ki skuša zakriti očesu kupujočega občinstva razliko, nahajajočo se v vspodobji obeh znamenek, da je namreč naslikan na zaščičeni znamki dvojnoglavi, a na grajani znamki jednoglavi orel. Z ozirom na le-te, in še na druge okolnosti, ki bi mogle biti sposobne vtemeljiti podobnost zaščičene in grajane znamke na eni strani, ter na različnosti obeh znamenek, ki jih je vgotovil sodni dvor, posebno glede uporabe različnih jezikov; gostega črtanja okolo Apollove podobe na eni in proste lege le-te podobe na drugi znamki; raznovrstnosti narisanih trobil; eno in dvojnoglavovih orlov, na drugi strani bi bil moral sodni dvor premisliti kakšen vtis je nanj napravilo splošno v podobje zaščičene in grajane znamke in izreči potem svojo, primerno osnovano razsodbo. Kar pa se tiče pregreška po §-u 24. zak. od 6. januarija 1890, št. 19. drž. zak. o obrani znamenek, kojega je še obtoženec obdolžen, poudarjati je, vrhu že preje omenjenega, še to-le: Zasebni obtožitelj ni iztaknil brezoblastnega označenja lojevih sveč z imenom in opravičnim nazivanjem društvenega zavoda v tem, da je bila v le-tem označenji navedena in liki posnemanje ponavljana z besedo »Apollo« enakoglasno smatrana beseda »Apollon«. Tu se vzbuja prašanje, je-li z uporabo besede »Apollo« ali »Appollon« ustanovljeno tudi že označenje s tvrdko ali oznanilnim nazivanjem zavoda zasebnega obtožitelja, odnosno, je-li učinja uporaba besede »Apollo«, ki se

nahaja v besedilu tvrdke zasebnega obtožitelja, označenje z imenom, tvrdko, opravičnim nazivanjem zavoda zasebnega obtožitelja v smislu §-a 24. zak. od 6. januarja 1890, št. 19. drž. zak. To prašanje je rešiti samo na podlagi v tem oziru odločilnih ustanovljanj sodnega dvora. A takova ustanovljenja popolnoma manjkajo v predstojećem slučaju. Predmet istih bi bilo pred vsem razmotrivanje trditve zasebnega obtožitelja, da je njegovo blago veljavno in po vsem svetu znano pod imenom »Appolo«. A tudi prašanje o subjektivnem učinku je rešil sodni dvor glede obeh pregreškov, ki jih je obdolžen obtoženec, na podlagi pomanjkljivih vgotovljenj in pravnopomotnih doneskov. V le tem oziru predležeča vgotovljenja kažejo, da je sodni dvor izključil, da je obtoženec vedoma v promet spravljaj in prodajal blago, ki je bilo z neopravičeno znamko, odnosno imenom in opravičnim nazivanjem zavoda označeno, vzlasti zategadelj, ker je smatrati dokazano po izpovedbah prič *A* in *B*, da je obtoženec opetovano odgovarjal svojim odjemalcem, ko so Apollove sveče zahtevali, da nima le-te vrste sveč, a da je morejo kupiti v »novi ulici«, on pa da prodaja Apolonove sveče francoskega izdelka. Iz tega bi se moglo pa samo izvajati, da je obtoženec poznal pristne Apollove sveče, a da je svoje sveče v promet spravljaj in prodajal, ne da bi se bil pobrigal so-li bile iste brezoblastno označene z zaščičeno znamko, odnosno imenom in opravičnim nazivanjem zavoda zasebnega obtožitelja, o čemer bi se bil pač lahko prepričal. A tudi nadaljna okolnost, da se ni namreč našlo pri obtožencu o naročitbi grajanih sveč nobenega vzorca, ter da ni bilo takrat več dogovorjeno o načinu zavijanja vprašavnih sveč, ne more vtemeljiti nazor sodnega dvora, da ne obstaja subjektivni učinek; kajti sodni dvor je vgotovil, da je bil obtoženec naročil sveče od »qualité supérieure extra carte Apollon«, in da je kasneje opetovano izjavil, da nima v zalogi »Appolo« nego »Apollon« sveče, francoskega izdelka. Z ozirom na omenjeno okolnost bi bil moral sodni dvor vgotoviti, ni-li obtoženec spoznal slepilne zmožnosti mogoče kasneje, bodisi ko je blago vdbil, bodisi iz poznejših dejanskih dogodkov, ter je-li vkljub temu grajane sveče v promet spravljaj in prodajal. Kasacijsko sodišče ni smatralo ustanovljenih v izpodbijani razsodbi vseh onih dejanskih okolnostij, na katere je bilo podpreti razsodilo o pravi uporabi zakona, ter je, ugodivši ničnostni pritožbi zasebnega obtožitelja, izpodbijano raz-

sodbo razveljavilo in zaukazalo sodnemu dvoru, da to kazensko pravdo vnovič razpravlja in rzsodi, ker ni bilo razloga, isto kakemu drugemu sodnemu dvoru izročiti (§ 288., št. 3. k. pr. r.)

Fitik.

g) Dela, ki so izišla za veljavnosti prejšnjih zakonov, so deležna obrambe po zakonu o tvoriteljski pravici od 26. decembra 1895, št. 197. drž. zak. samo tedaj, ako so bila predmet posega po pričetku veljavnosti navedenega novega zakona. — Na kazniva dejanja izvršena pred veljavnostjo novega zakona uporabljati je patent od 19. oktobra 1846, št. 992. zb. zak., odnosno § 467. k. z.

Vsled zasebne obtožbe Ivana D. je bil Julij L. z rzsodbo deželnega sodišča tržaškega krivim proglašen pregreška po §-u 51. zakona od 26. decembra 1895, št. 197. drž. zak., ter kaznovan z uporabo §-a 266. k. z., na globo 50 gld., odškodnino zasebnemu obtožitelju Ivanu D. 178 gld. in obsojen v povračilo kazensko-pravdnih troškov, ter so bili izrečeni zapadlimi pri obtožencu nahajajoči se izvodi dela »pianta stradale di Trieste«, in zaukazano razrušenje litografskih plošč in objava rzsodbe v časopisu »Oesterr. Buchhandlungs-Correspondenz«.

Julij L. je bil obtožen, da je posnel, kakor knjigotržec in založnik, brezoblastno, t. j. brez privolitve tvoritelja, odnosno založnika, po svojem risarju Hinku L. z neznatnim znižanjem mere od 100 na 074, nov cestni naris mesta Trst, ki ga je Anton F. z izključno pravico narisal in Hinko G. vsled naloga in na račun zasebnega obtožitelja Ivana C. litografoval, da je rečeni posnetek ponatisnil, a ponatis do 31. decembra 1895. l. za plačilo razširjal in prodajal.

Ugodivši ničnostni pritožbi obtoženčevi, je kasacijsko sodišče z rzsodbo od 22. januarija 1897, št. 13194 ex 96, razveljavilo izpodbijano rzsodbo glede izrecila o krivdi ter je proglasilo obtoženca radi navedenega učina krivim pregreška po §-u 467. k. z., a potrdilo prvosodno rzsodbo v vseh drugih točkah, pripomnivši, da temelji obtoženčeva kazen na §-u 51. zak. od 26. decembra 1895, št. 197. drž. zak., oziroma na §-e 467., 266., 267. k. z.

Razlogi:

Sodni dvor je uporabil izključno le zakon od 26. decembra 1895, št. 197. drž. zak., uvažujé, da je le-ta zakon, ki je prišel v moč dne 31. decembra 1895. l., uporaben v smislu §-a 65. tudi na posege izvršene pred pričetkom njegove veljavnosti. Temu nazoru vgovarja ničnostna pritožba (očitno na temelji §-a 281., št. 10. k. pr. r.), češ, da je pričelo kazensko preganjanje vsled ovadbe Ivana D. od 15. oktobra 1895, št. 9011 še pred pričetkom veljavnosti novega zakona o tvoriteljski pravici, ter da je radi tega uporabiti v tem slučaju stari zakon. Le-to mnenje ničnostne pritožbe odgovarja zakonu, kajti določilo §-a 65. leg. cit., da je uporabiti rečeni zakon tudi o delih, ki so izišla pred pričetkom njegove veljavnosti, ima samo ta smisel, da so tudi ona dela, ki so izišla o veljavnosti starih zakonov, deležna obrambe novega zakona. To sledi ne samo iz besedila dotičnega določila, nego tudi iz neposredno sledečega stavka: »vendar ostajajo za taka dela v moči dosedanje dobe obrambe, v kolikor so daljše«. Nikakor pa ni s tem rečeno, da je uporaben novi zakon, kakor meni razsodba v soglasji z obtožnico, tudi na posege, ki so se vršili še pred pričetkom njegove veljavnosti. Takovo, po §-u 65. leg. cit. opravičeno tolmačenje bi nasprotovalo IX. čl. razglasilnega patenta kazenskega zakona, po katerem novi kazenski zakon samo tedaj nazaj sega, ako ni strožji od prešnjega. V marsikaterem oziru (tako n. pr. v §-u 52.) je novi zakon ugodniši; a v predstoječem slučaju, kjer gre za uporabo §-a 51., ni dvoma, da je strožji nego § 467. k. z.) V kolikor gre toraj za kazniva dejanja, ki so se vršila pred pričetkom veljavnosti novega zakona, t. j. za ponatis načrta in razprodavanje istega do 31. decembra 1895. l., je uporabiti patent od 19. oktobra 1846., št. 992. zb. zak., odnosno § 467. k. z.; uporaba novega zakona pa je opravičena, v kolikor sega kaznivi učin v dobo veljavnosti le-tega zakona, toraj glede ustanovljenega razprodajanja ponatisa po pričetku veljavnosti novega zakona. Razmotrivati je toraj ugotovljeni učin z ozirom na prejšnji in na novi zakon. Po prejšnjem zakonu je Ivan D. kakor naročitelj (§ 1., odst. 2., *lit a*) pat.) opravičen izvrševati tvoriteljsko pravico; predmet iste je »topografična karta«, čigar ponatis je smatrati po §-u 4., odst. 2. pat. enakim prepovedanemu ponatisu slovstvenega (literarnega) dela, in glede katere se niti ne upošteva pridržek pomnoženja

(§ 10. pat.), baš zato, ker gre za slovstveno, a za umetalno delo. Vgotovljeno je pa, da so se opazali o izdaji rečenega dela zakoniti uveti in formalnosti (§ 3. pat.). Po novem zakonu, in sicer po §-u 10. istega, je smatrati zasebnega obtožitelja, v katerega pravem imenu je izišlo delo, tvoriteljem. Nasproti izpodbijani razsodbi pa je opomniti, da ne gre tu za delo obrazovalnih umetelnosti (§ 4., št. 6.), ker predstoječe delo gotovo nima estetične svrhe, nego da gre za črtež, ki ga § 4., št. 3. ibid izrecno omenja, toraj za slovstveni proizvod, opomniti je nadalje, da ni več potreben po novem zakonu o tvoriteljski pravici pridržek pomnoženja za dela obrazovalnih umetelnosti, ter da so brezpredmetna izvajanja razsodbe, katerim je smatrati v predstojećem slučaju ne bistveno opustitev pridržka iz razlogov slonečih na prejšnji zakon. Na podlagi navedenih uvaževanj uporabiti je toraj na učin, vršivši se do 31. decembra 1895. l. § 467. k. z., a na oni poznejše dobe § 51. zak. od 26. decembra 1895, št. 197 drž. zak., in ga je toraj soditi v smislu §-ov 34. in 267. k. z. o konkurenciji deliktov merodajnega pravila, po §-u 51. novega zakona, kakor strožjemu, oziroma na stekajoči se pregrešek po §-u 467. k. z. Radi tega je bilo ničnostni pri- tožbi ugoditi, v kolikor temelji na §-u 281., št. 10. k. pr. r.

Fitik.

Književna poročila.

Mjesečnik pravnčkoga društva u Zagrebu prinaša v br. 5. za mesec maj t. l. sledečo vsebino: Misli o reformi gradjanskoga parbenoga postupnika u nas na temelju načela ustmenosti i neposrednosti osvrtno na nove gradjanske parbene zakone u Cislitavi. Piše Adolfo Rušnov. Nastavak. — Ovrha za namirenje novčane tražbine na nekretnine po avstrijskom ovršnom zakonu od 25. svibnja 1896 Napisao dr. Stjepan Posilović. Nastavak. — Pomorsko privatno pravo. C. — Correctionalisatio. Napisao dr. Stjepan Radits. — Stranke i zastupnici stranaka u kaznenom postupku. Napisao dr. Nikola Ogorelica. Nastavak. — Pravosudje. A. Gradjansko. B. Kazneno. C. Mjenbeno-trgovačko. Iz upravne prakse. Rješitbe kr. financialnoga upravnoga sudišta. — Književne obznane — Svaštice. — Viestnik.

Německo-česke názoslovi právnícké. Joh. Nečas. — Brno. 1897.

Musterprocesse. Hugo v. Baltz-Balzberg. II. Der Bestandprocess nach der neuen Civilprocessordnung. — Na Dunaju. 1897. — Perles.

Die Rechtsmittel im neuen Executionsverfahren. Dr. Fried. Duschenes. — Na Dunaji. 1897. — M. Perles.